Ter Brugge

Terbregge krijgt zijn nieuwe brug

oktober 2026

Magazine van de historische commissie van Terbregge's Belang

Verschijnt tweemaal per jaar 7e jaargang nr. 2

Inhoudsopgave

Redactioneel	3
Izaäk van der Kloot en zijn huis aan de Wurft	4
Grote feestavond in Lommerrijk	7
Opkomst en ondergang van een agragrische coöperatie in Terbregge	8
Achtduizend jaar oude bebouwing in naoorlogse wijk Ommoord	12
Terbregge krijgt een nieuwe brug ... en dat ging niet zonder slag of stoot	13
Peter Brinkhoff: autohandelaar en motorcoureur?	19
De Achter(op)pagina	20

Colofon

Historisch magazine Ter Brugge is een uitgave van de historische commissie Terbregge en verschijnt tweemaal per jaar (maart en september).

De historische commissie Terbregge is een commissie van de bewonersorganisatie vereniging Terbregge's Belang. De laatste is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 4034 3386.
Giften, donaties en betalingen ten bate van de historische commissie kunt u overmaken op IBAN NL27 RABO 0362 1307 36 van Terbregge's Belang. E-mailadres: **histbb@gmail.com**

Disclaimer

De verhalen in dit magazine halen we of uit oude kranten (via Delpher.nl) , uit oude buurtkranten, tekenen we op uit gesprekken met (oud-)Terbreggenaren of schrijven deze zelf. In dat geval ziet u geen naam bij het artikel staan. Het is dan onder redactie van onze historische commissie. Uiteraard vermelden wij wel de naam van de auteur, als het om iemand gaat buiten onze commissie.

Het doel van de historische commissie is onder andere haar kennis te delen, bijvoorbeeld met de uitgave van dit magazine, de beeldbank en de jaarlijkse foto-expositie. U kunt gebruik maken van onze informatie, maar wel met bronvermelding, bijvoorbeeld door te verwijzen naar de beeldbank of het betreffende nummer van Ter Brugge. Bij foto's en andere afbeeldingen vermelden wij, indien bekend, de bron en/of de fotograaf. Voor zover niet anders aangegeven, komen de foto's uit eigen archief. Wij verontschuldigen ons bij voorbaat als wij afbeeldingen plaatsen waarop rechten zitten, die wij niet kennen. Wij verzoeken dan ook eventuele bronnen en/of fotografen van foto's aan ons te melden.

U wilt dit blad ontvangen?

Geen probleem! Als u uw e-mailadres aan ons doorgeeft (histbb@gmail.com), dan sturen wij u twee keer per jaar ons magazine toe, als pdf-bestand.
Als u echter een gedrukt exemplaar wilt, dan kan dat ook: U betaalt dan slechts de druk - en verzendkosten, per jaar € 15,00. U kunt dat bedrag overmaken op IBAN NL27 RABO 0362 1307 36 van Terbregge's Belang. **Vermeld u dan wel uw naam en volledige adres bij de opmerkingen!**

Samenstelling historische commissie Terbregge

Henk v.d. Akker - *ook lid van de Ommoordse Polder (DOP). DOP is een commissie van de bewonersvereniging "Heide-Bes"*.
Joke v.d. Akker - correctrice
Michael Beckmann
Martine de Boer - correctrice
Jan Bongers
Bas Herselman
Frans Schuit
Henk Wuijster
Rob Hendriks
Tom Janse
Rob Hoebe (*ook lid DOP*)

Redactioneel

Beste lezer(es),

We zijn er weer in geslaagd een magazine uit te brengen met een gevarieerde inhoud: de geschiedenis van Izaäk van der Kloot, een verhaal over coöperatie De Eendracht en een vervolg op de geschiedenis van de oeververbinding over de Rotte met dit keer de nieuwe brug van 1939, later Prinses Irenebrug genoemd. Deze grote verhalen zijn aangevuld met een vrolijke poster over een feestavond van Terbregge's Belang in Lommerrijk (ja, dat gebeurde vroeger vaker; over ledenbinding gesproken), archeologische opgravingen en de vraag aan de lezer van dit blad of deze iets weet over het verleden van garagehouder (Hoofdweg 107) Peter Brinkhoff als motorcoureur. Kortom voldoende leesstof.

Momenteel wordt er veel gesproken over en gewerkt met AI (Artificial Intelligence). We werken daar zeker mee, maar met mate en we zijn bijzonder kritisch in het gebruik. Om onze zoektocht soms wat te versnellen stellen we een vraag vaak via de app ChatGPT. Omdat deze ook bronvermeldingen geeft en we deze dus kunnen controleren, vertrouwen we wel op de reactie. Dat gaat niet altijd goed en daarom moeten we alert blijven. Zo beweerde ChatGPT in eerste instantie dat duidelijk was dat de motorcoureur Peter Brinkhoff (pagina 19) en de garagehouder van de Hoofdweg 107 dezelfde waren. Op onze wedervraag waar dat antwoord op was gebaseerd, stelde het 'systeem' ons in het gelijk. Er was namelijk geen bewijs voor, hoe aannemelijk het ook moge zijn.

Ook afbeeldingen laten we soms bewerken, maar dat moet dan wel een toegevoegde waarde hebben. Soms laten we een afbeelding verbeteren door te verscherpen en vlekken weg te werken. Iets, wat in het inmiddels verouderde Photoshop wel kon, maar met meer moeite. Sommige afbeeldingen spreken soms nog iets beter aan, als ze worden ingekleurd. Daarvan hebben we gebruik gemaakt bij de interieurfoto's van winkels bij onze expositie in het voorjaar over de winkels in Terbregge.

Omdat ChatGPT nog slecht omgaat met de personen op afbeeldingen - soms krijgen de personen een heel ander gezicht of krijgen ze bijvoorbeeld een petje, dat ze op het origineel niet dragen - vertrouwen we groeps- en portretfoto's voorlopig niet toe aan ChatGPT.

We doen het dus voorlopig met de opgeschreven verhalen en de documenten die wij in archieven vinden. Een heel mooie ervaring leverde een bezoek aan het Stadsarchief ons op: we zochten in het archief van de voormalige gemeente Hillegersberg naar informatie over de bouw van de nieuwe brug in 1936 en volgend. Daar konden we niets vinden. Dat was vreemd, want deze brug werd nu onder verantwoordelijkheid van de gemeente gebouwd. Een vraag hierover leverde een bezoek op aan Theo de Bruin die (in het gebouw van het Stadsarchief) het archief van Gemeentwerken beheert. De informatie die wij van hem kregen was overweldigend en wij waren onder de indruk van zijn enthousiasme en kennis.

De redactie.

"Degenen die de geschiedenis vergeten, zijn gedoemd deze te herhalen."

George Santayana

Izaäk Cornelis van der Kloot en zijn huis aan de Wurft

Tussen nieuwbouw aan de Wurft (inmiddels al weer ruim 40 jaar) staat ook een oude woning. Deze stond vroeger bekend als de woning van Izaäk van der Kloot. Vorig jaar stond ik met een kalender aan de deur en sprak ik kort de huidige bewoner. Hij toonde zich ook wel geïnteresseerd in het verhaal van de bewoner en zijn woning. Dat triggerde mij om dit voorjaar een onderzoek te starten naar de persoon Izaäk Cornelis van der Kloot. Via de website van het Stadsarchief kon ik achterhalen wanneer hij geboren was, wie zijn ouders waren en in de studiezaal van het archief aan de Hofdijk kon ik bouwtekeningen en documenten inzien van de bouw van de woning. Inmiddels werd ik ook erg nieuwsgierig naar de voorouders van Izaäk.

Ook dat was een volledig onderzoek waard.
Er zijn gesprekken gevoerd met enkele afstammelingen van Pieter v.d. Kloot, geboren 1756 en overleden in Hillegersberg in 1833, molenmeester van de polder Ommoorden en gemeenteraadslid van Hillegersberg. Zo ontstond de basis voor het verhaal over Izaäk, zijn leven, zijn afkomst en zijn woning. Ook zijn opmerkingen van Hans Hamakers en Frits Farinaux gebruikt voor dit artikel.
Izaäk (Isaac) Cornelis van der Kloot is geboren in Hillegersberg op 26 mei 1885 als zoon van Leendert van der Kloot (1841-1916) en Annetje Klok (1853 – 1898).
In dat gezin zijn nog vier kinderen geboren: Cornelia Clasina (1879 -1963), Dina (1880 – 1961), Cornelis Izaak (1882 – 1952) en Leendert (1895 – 1970).
Izaäk Cornelis bleef ongehuwd. Hij overleed op 5 november 1967 in Rotterdam en is op donderdag 9 november begraven op de begraafplaats van de Hervormde Gemeente in Hillegersberg. Hij was 82 jaar oud.

De Wurft 7

Izaäk woonde aan de Bergse Linker Rottekade 309, later hernummerd tot 302, welk volgens de woningkaart is geworden Terbregseweg 23; dit komt niet overeen met andere, ons bekende gegevens. Dit zou namelijk aan de overzijde van de Terbregseweg geweest moeten zijn.
Hij woonde daar aanvankelijk met zijn zus Dina en zijn schoonzus Pietertje Lena van der Heuvel na het overlijden van haar man, Cornelis Izaäk in 1952. Dina is in 1953 vertrokken naar 's Gravenhage. Na het overlijden van zijn schoonzus in 1956 bleef Izaäk in de woning achter met de dienstbode Hendrika van Masbergen die daar in 1952 in dienstbetrekking was gekomen met inwoning.
Ik heb van mijn vader begrepen, dat hij regelmatig geld bracht naar de weduwe Mastbergen, zoals ik dat toen begreep, die in het huis van Izaäk woonde.

Het was het pand dat hij in 1929 had laten bouwen. De aannemer was de firma H. v.d. Sluis, later, nadat zijn zoons in het bedrijf waren gekomen H. van der Sluis & Zn. Henk van der Sluis had ook de woning getekend.
Izaäk had de grond, grotendeels boomgaard, gekocht van Cornelis van der Kloot. De geplande woning stond gedeeltelijk op een perceel, waar ook de schuur van de boerderij van Gerrit aan de Terbregseweg op stond en een woning. De schuur en woning moesten dus gedeeltelijk worden afgebroken, zodat Izaäk zijn huis kon laten bouwen. Hij had daarvoor vergunning gekregen van de Gemeente Hillegersberg na zijn verzoekschrift van 16 januari 1929. De schoonheidscommissie had geen bezwaren. W.s. heeft Izaäk de woning met de bijbehorende boomgaard nagelaten aan de Coöperatieve Raiffeisenbank Terbregge onder de voorwaarde dat Hendrika daar tot haar overlijden kon blijven wonen.

Rechts het woonhuis van Izaäk aan (nu) Wurft 7.

Izaäk kwam over als een introverte man; veel contacten met de familie had hij niet. Wel heeft hij wegens familieomstandigheden tijdelijk (enkele maanden) de kleinkinderen opgevangen van Dirkje van der Kloot, Marijke van der Plas (1959) en Hans de Groot (1961).
Hij kon slecht opschieten met zijn neef Gerrit, de veehouder van de Terbregseweg. Nou had Gerrit wel moete met meer mensen en ik heb ook begrepen dat de onderlinge verstandhouding tussen de diverse familieleden niet optimaal was.
Achter zijn huis lag een grote boomgaard. Kinderen kwamen daar regelmatig wel eens een appeltje pikken,

wat door Izaäk niet altijd werd gewaardeerd.

Hendrika van Masbergen

Hendrika van Masbergen (dus zonder t!) is geboren op 14 juni 1902 in Woudrichem en in 1931 naar Hillegersberg vertrokken. Ze heeft daar verschillende dienstjes gehad tot ze uiteindelijk in juni 1952 bij Izaäk terecht kwam. Na het overlijden van Izaäk in 1967 is ze in het huis van Izaäk blijven wonen. Ze is daar vandaan naar Capelle aan den IJssel vertrokken, waar ze op 18 april 1982 op de leeftijd van 79 jaar is overleden. Daarna heeft Henk van der Sluis (kleinzoon van de oprichter) de woning gekocht van de Coöperatieve Raiffeisenbank. De boomgaard is begin jaren '80 bouwrijp gemaakt en daar is de Wurft aangelegd met een aantal eengezinswoningen. Het huisnummer van Van der Sluis wijzigde van Bergse Linker Rottekade 302 in Wurft 7.

Wethouder Van der Kloot in de voormalige gemeente Hillegersberg

Izaäk is als lid van Gemeente Belang in de Gemeenteraad van Hillegersberg gekozen op 25 mei 1923. Al spoedig volgde zijn benoeming als wethouder Publieke Werken (nu: Openbare Werken). Hij heeft afscheid genomen van de raad op 29 augustus 1931. Hij had dus acht jaar deze bestuursfunctie bekleed.
Het wethouderschap was w.s. genetisch bepaald: ook zijn vader, Leendert en opa Cornelis Pzn. (zoon van Pieter) waren wethouder.

1924 College van B&W (raadsperiode 1923-1927), v.l.n.r.: weth. Breedveld, Van Kempen, Algie en weth. Van der Kloot. Bron: St. Historisch Hillegerberg/Schiebroek.

Izaäk was wethouder tussen 1923 en 1931.
Er gebeurde toen veel in Hillegersberg op het gebied van openbare werken; de bevolking nam toe van 4800 inwoners in 1921 tot ruim 15.000 in 1931. Izaäk had in zijn portefeuille naast de grote woningbouw en uitbreiding van Hillegersberg:

- aanleg en verbetering van straten;
- riolering;
- bruggen;
- uitbreiding van de elektrische tram;
- grondverwerving voor nieuwe wijken;
- de verdere ontwikkeling van het Kleiwegkwartier;
- en de uitvoering van het uitbreidingsplan.

Het gemeentelijke uitbreidingsplan was al in 1921 vastgesteld en werd in de jaren twintig daadwerkelijk gerealiseerd. De Straatweg werd verbreed en in 1923 werd de paardentram vervangen door de elektrische tram. Ook de Tivolibrug werd in die periode aangepast voor het tramverkeer. Het Kleiweg- en Berglustkwartier werden in deze periode ontwikkeld.

Ceremoniële verplichtingen

Het is dus duidelijk dat Izaäk een belangrijke functie vervulde in de zich sterk uitbreidende gemeente. Als wethouder had hij ook ceremoniële verplichtingen. Zo was hij als waarnemend burgemeester aanwezig bij de komst van de nieuwe burgemeester, F.H. van Kempen in 1924. Ook woonde hij de consecratie (inzegening) bij van de St. Liduinakerk in juli 1925. In 1927 was hij weer herkiesbaar voor de gemeenteraad, nu op plaats 1 van lijst 1 van de Vrijheidsbond. We lezen in de NRC van 26 mei 1927 dat hij herkozen is en hij werd toen ook weer voor vier jaar in de gemeenteraad hernoemd.

In 1930 liet Izaäk van zich horen toen hij een klacht indiende bij de Rechtbank vanwege een beschuldiging van de heer S.M. van Ham (Sarael Marinus - Straatweg 55), eigenaar van café de Viersprong op de hoek van de Straatweg en de Kleiweg. De heer van Ham had in De Gids, een lokaal kerkelijk blad, waarschijnlijk met een sterk vrijzinnig-hervormde signatuur, een artikel laten opnemen met voor de heer van der Kloot bezwarende opmerkingen. Uit de gegevens in de dagbladen is niet duidelijk waar het precies om is gegaan. Er speelde binnen de gemeente Hillegersberg in die tijd wel een "kwestie Van Ham". Van Ham had onenigheid gekregen met het gemeentebestuur over een strook grond voor zijn café aan de Straatweg. Of dat ook te maken had met het verbod van de bouwpolitie om een verbouwing uit te voeren is niet bekend. Wel was het voor de commissie van zoveel belang dat zij de gemeenteraad adviseerde de heer Van Ham een schadevergoeding van *f* 5.000,00 toe te kennen. Het gemeentebestuur ging met dit bedrag niet akkoord. Onduidelijk is welke schadevergoeding de heer Van Ham alsnog had gekregen. Hij was daarmee akkoord gegaan, maar toch had hij in de Gids een ingezonden artikel laten plaatsen, waarin hij wethouder Van der Kloot beschuldigde. Deze vatte dat op als een belediging. De heer van der Kloot die wel wat gewend was, wilde dit niet over zijn kant laten gaan. Hij verklaarde

voor de rechter, dat dat hij als particulier zich aan de beledigingen niet zou hebben gestoord, maar dat hij als wethouder het niet over zijn kant heeft kunnen laten gaan.
De rechter stelde Van der Kloot in het gelijk en veroordeelde de heer Ham tot *f* 30,00 boete of 15 dagen hechtenis. De heer van Ham ging in hoger beroep, maar het Haagse gerechtshof heeft het vonnis van de Rotterdamse rechtbank bevestigd.

Kassier van de bank

Bij het 25-jarig bestaan van de Boerenleenbank (Boerenleeningsbank genoemd in het krantenartikel in het Rotterdams Nieuwsblad van 21 maart 1932, later de Raiffeisenbank) aan de Terbregse Rechter Rottekade roemde burgemeester van Kempen Izaäk van der Kloot, die hij als wethouder had leren waarderen, als een man uit één stuk.
Al tijdens zijn ambtsperiode als wethouder is hij in 1925 kassier geworden van de Raiffeisenbank aan de Bergse Rechter Rottekade. Deze functie heeft Izaäk tot 1950 bekleed, ruim 25 jaar. Hij ging toen met pensioen.

Het geslacht Van der Kloot in Terbregge

Izaäk van der Kloot was een afstammeling van Pieter van der Kloot, geboren in 1756. Deze bezat veel percelen grond: bouwgrond, weiland e.d. Voor zover we kunnen nagaan, is de familie van der Kloot, waarvan nu nog afstammelingen in Terbregge wonen, de oudste familie uit dit gebied. In oude documenten komen we nog wel enkele namen tegen van huidige bewoners van Terbregge of van bewoners die we in eerdere onderzoeken al zijn tegengekomen, zoals Hofman, den Houter, Hollander, van der Torre, van der Graaf, Batenburg, Slobbe, Vente en van der Neut. Wellicht komt het er ooit eens van om ook deze familiegeschiedenissen te ontrafelen. ●

Was het nog maar zo?

Terbregge's Belang deed in het verleden erg veel aan ledenbinding. zoals op bijgaande poster blijkt: een Grote Feestavond in Lommerrijk aan de Straatweg. De tijden waren anders, de TV had nog niet elke (huis)kamer veroverd en zo'n feestavond was dus werkelijk een uitje voor de mensen. Zoiets zou nu niet meer mogelijk zijn. Gelukkig woonde aan de Terbregseweg Dick Binnendijk, een in die tijd bekend impresario die de artiesten kon boeken. Het waren klinkende namen in die tijd. Binnendijk werkte ook voor Toon Hermans.

Zijn er onder onze lezers nog mensen die dit hebben meegemaakt en er iets over kunnen vertellen. Wij stellen uw reactie graag op prijs.

We hebben de poster met hulp van AI laten bewerken: rechtzetten en de vouwen er uit. ChatGPT kan echter nog niet zo goed met namen omgaan: J.v.d. Sitar moet zijn J. v.d. Starre en Warmoesstraat. 30 uiteraard Warmoezierstraat 30.

De boerderij van Gerrit van der Kloot aan de Terbregseweg 1. *Izaäk woonde hier pal naast. Een gedeelte van de schuur van de oude boerderij werd afgebroken voor de bouw van zijn woning*

50 jaar TERBREGGE'S BELANG

Grote Feestavond

op 22 november a.s. in

"LOMMERRIJK" Hillegersberg

★ STERRENPARADE ★

Corry Brokken

Harry Mooten

The Shepherds

De Stefani's

Het Cocktail Trio

Kees Schilperoort

presenteert zijn befaamde T.V. QUIZ

Trio Joop Reynolds

muzikale leiding

Alghele DICK BINNENDIJK'S
AMUSEMENTSPRODUKTIES

Toegangskaarten à fl 4.50 incl. belasting

Verkrijgbaar bij het secretariaat Terbregge's Belang, Tel. 201020
J. v.d. Sitar, Warmoesstraat 30, Tel. Tel. 203204
J. Rijsdijk, Bergse Linker Rottekade 354, Tel. 206089

Opkomst en ondergang van een agrarische coöperatie in Terbregge

Jan Bongers

Aan de Terbregse Rechter Rottekade staat een opvallend gebouw met als huisnummer 137. Het gebouw was o.a. in gebruik als showroom van een kantoorinrichter, maar was tot 1957 een graanmaalderij.

Een groot deel van de vorige eeuw werd er aan de Rechter Rottekade graan gemalen te weten in de korenmolen De Vier Winden en in de maalderij op een paar honderd meter daar vandaan.
In de korenmolen ging het om het malen van graan bestemd voor menselijke consumptie en in de maalderij om veevoeder. In dit stukje iets over de Terbregse maalderij.

Rond de overgang van de 19e naar de 20e eeuw kwamen er allerlei coöperaties tot stand die tot doel hadden aan de leden van de coöperatie op zo goedkoop mogelijke manier met behoud aan kwaliteit goederen en diensten te verlenen. Waaronder heel veel in de agrarische sector.

Voordat het op het grondgebied rondom Terbregge tot massale woning- en industriële bouw kwam, werd de grond voornamelijk gebruikt als landbouwgrond.

Het huidige interieur

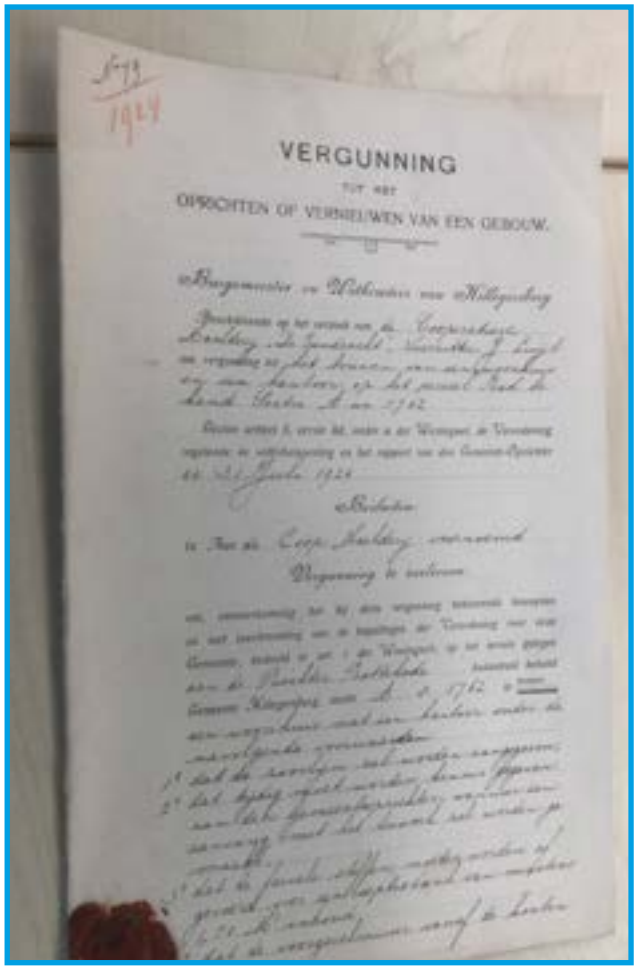
Er waren dus veel agrarische bedrijven gevestigd. Een aantal agrariërs nam het initiatief tot het oprichten van een coöperatie om hun belangen te dienen.

In de Nederlandse Staatscourant van 28 april 1906 wordt gewag gemaakt van de oprichting van de maalderij te Terbregge en wel als volgt:

Coöperatieve landbouwvereniging "De Eendracht" tot het malen van krachtvoer voor het vee en den aankoop van veevoeder, meststoffen en andere landbouwbenodigdheden te Terbregge, gemeente Hillegersberg.

Op 12 april 1906 verschenen voor mij, Anthony Paulus Adrianus Vink, notaris gevestigd te Hillegersberg, in tegenwoordigheid der getuigen, de heeren: Sybrand Koole, Hendrik Hofman Hz, Jan Schiereck, Pieter van Eyk, Cornelis van der Kloot, Cornelis Houweling, Pieter Michielen, Leendert Marinus Gille, Cornelis de Wit, Adrianus Cornelis den Houter, Adrianus den Houter Arieszoon, bouwlieden allen wonende te Hillegersberg, Willem Koolhaas, Pieter Hoogendam, bouwlieden allen wonende te Rotterdam; Willem Schiereck, bouwman, wonende te Schiebroek.
De comparanten zijn mij bekend en verklaarden te samen op te richten de Coöperatieve landbouwvereniging "De Eendracht" tot het malen van krachtvoer voor het vee en den aankoop van veevoeder, meststoffen en andere landbouw benodigdheden en daartoe vast te stellen de navolgende statuten.
Art. 1. De naam der vereeniging is: Coöperatieve landbouwvereniging "De Eendracht"tot het malen van krachtvoer voor het vee en den aankoop van veevoeder, meststoffen en andere landbouw benodigdheden.
Haar doel is, aan hare leden tegen matig maalloon de zuiverheid van veevoeder zoveel mogelijk te waarborgen en aan hen veevoeder, meststoffen en andere landbouwbenodigdheden zo goedkoop mogelijk te verschaffen.
Haar werkterrein kan zich ten opzichte van de maalderij ook tot derden uitstrekken, doch blijft overigens beperkt tot haar leden.
De leden mogen dan ook hunne aankoopen van veevoeder en andere landbouwbenodigdheden in geen geval aan niet-leden overdoen.
Zij is gevestigd te Terbregge in de gemeente Hillegersberg en wordt aangegaan voor den tijd van 29 achtereenvolgende jaren, aanvang nemende met den dag, dat de akte openbaar is gemaakt in de Nederlandse Staatscourant.
Over hare verlenging na het verloop van dien tijd zal worden beslist in eene Algemeene Ledenvergadering, te houden minstens 6 maanden tevoren.

De leden moesten met tenminste één aandeel van 100 gulden in het bedrijfskapitaal deelnemen en mochten geen graanhandelaar zijn.
Buiten Hillegersberg wonende leden hebben hun domicilie ten kantore van de vereniging te Terbregge.
In een aantal verder artikelen worden de rechten en plichten van de coöperatie en haar leden uitvoerig beschreven.

VERGUNNING

OPRICHTEN OF VERNIEUWEN VAN EEN GEBOUW.

De bouwvergunning voor de maalderij

De statuten alsmede de ledenlijsten zijn in het bezit van de historische commissie.
Volgens deze stukken hebben zich ca 65 leden bij de coöperatie aangesloten. Van dit aantal waren er ca 18 gevestigd te Bergschenhoek, ca 10 te Zevenhuizen en ca 7 in Rotterdam. De overigen, dus ca. 30 personen, waren gevestigd te Hillegersberg veelal met de toevoeging Terbregge.

De maalderij was dus niet alleen van belang voor de landbouwers te Hillegersberg maar had dus ook een, beperkte, regionale functie. In de opsomming van de initiatiefnemers komen veel bekende Hillegersberg-Terbregse namen voor die ook in ander verband

bestuurlijke functies hebben vervuld.
In andere Zuid-Hollandse dorpen, zoals Nieuwerkerk aan den IJssel, werden soortgelijke instellingen opgericht.

Het gebouw

Uit de tekeningen behorende bij de verstrekte bouwvergunning blijkt het gebouw te bestaan uit twee verdiepingen waarin opgenomen een woonhuis.
De achtergevel grenst aan de Rotte en zo te zien is er vanaf de verdieping een hijsinrichting.
Omdat de maalderij direct aan de Rotte lag kon aangevoerd graan vanuit boten naar de verdieping worden gehesen. Ook was het mogelijk met paard en wagen vanaf de straat bij de hijsinrichting te komen en dus daarvan gebruik te maken.
Als krachtbron werd in 1907 een Thomassen-zuiggasmotor geïnstalleerd. Dit type verbrandingsmotor was destijds veel in gebruik bij kleine industriële bedrijfjes.
Wellicht werd te malen graan vanaf de verdieping via een trechter in de molens op de begane grond gestort.
Op de begane grond was ruimte voor de opslag van goederen zoals gemalen graan, kunstmest etc.
Of er tussen de genoemde zolder en de begane grond vanaf het begin nog een zolder is geweest is niet duidelijk.
Vanaf 1957 werd het gebouw niet meer gebruikt als maalderij. Het gebouw kreeg daarna verschillende bestemmingen en thans hangt er aan de gevel een vlag met de naam "Proof".

In maart 2026 blijkt het gebouw grotendeels leeg te staan. Er was toen inderdaad een tussenzolder als verondersteld, doch wanneer die daar is gekomen is onbekend.
Verder is het interieur met veel tussenschotten entresolvloeren etc. in de loop van de tijd aangepast aan de behoefte van de gebruiker.

De bedrijfsvoering

Het is helaas niet gelukt iemand te spreken die uit eigen ervaring of waarneming iets kon vertellen hoe het er in de praktijk in de maalderij toeging.
Wat dat betreft moeten we het doen met omschrijvingen van andere maalderijen.
Te Nieuwerkerk aan den IJssel en ook in Gouderak zijn er omstreeks dezelfde tijd soortgelijke maalderijen opgericht en in Gouderak is er een soort museum op dat gebied.

Uit een krantenbericht valt op te maken dat de hiervoor gemelde krachtbron slecht was voor de gezondheid van het personeel.
Er was gevaar voor vergiftiging door koolmonoxide en de machinekamer moest afgesloten blijven van de

De bouw van de maalderij in 1906, gebouwd door H. v.d. Sluis & Zn. aannemers

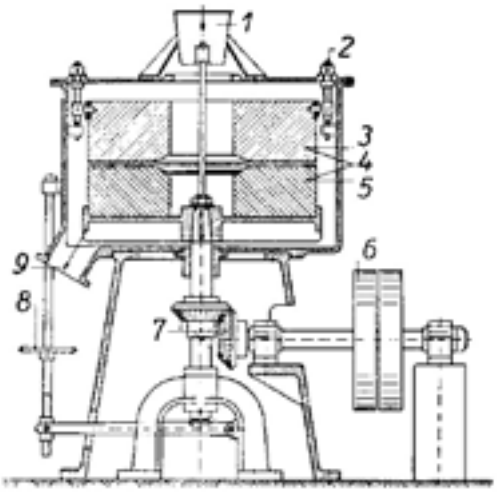
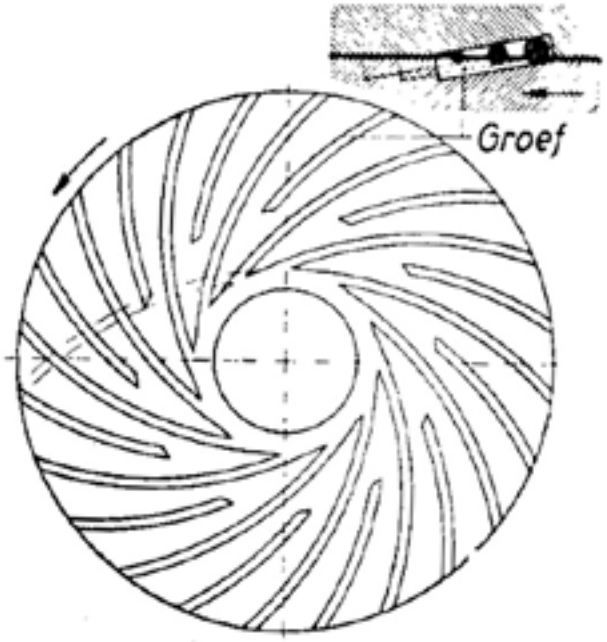

fig. 1
1 Vulopening; 2 Stelbouten; 3 Ligger; 4 Maalstenen; 5 Loper; 6 Riemschijf; 7 Conische tandwielen; 8 Handwiel voor het stellen van de loper; 9 Afvoeropening

Een tekening van het maalsysteem en een maalsteen (onder)

andere maalderij-ruimten. Menig molenaar had na enige tijd werken met deze motor hoofdpijnklachten. Later werd overgegaan op elektrisch aangedreven motoren.
Om slijtage van de maalstenen door ijzerdeeltjes tegen te gaan werd wel gebruik gemaakt van magneten.

Op 5 september 1922 vond een wijziging van de statuten plaats: Jan Luyt Jzn., landbouwer te Hillegersberg, was toen voorzitter van de coöperatie en Willem Rodenburg, landbouwer te Bergschenhoek bestuurslid.
Het Rotterdams Nieuwsblad van 8 december 1934 maakt melding van een mislukte aanslag op de brandkast van de maalderij met behulp van een bootje over de Rotte. Twee jaar later op 14 januari 1936 werd ingebroken in de woning van de kassier.

In augustus 1924 kreeg de coöperatie vergunning voor het bouwen van een woonhuis met kantoor recht tegenover de maalderij.
Het huidige huisnummer is 136. Wellicht was dat nodig om uitbreiding van de bedrijfs/opslagruimte in de maalderij mogelijk te maken.

Het gebouw kreeg een ingang aan de zijkant en op de tekening is te zien, dat het woonhuis en het kantoor vanaf de vestibule van elkaar waren gescheiden.
Verder is blijkens de tekening aannemer H. van der Sluis de bouwer.
In het kantoor was ook de vestiging van de Boerenleenbank, koepel Eindhoven gevestigd.
De Heer C. Hol was de destijds bewoner van het huis. Hij was de chef-molenaar van de maalderij.

Op 20 januari 1957 werd de maalderij stil gelegd en kwam er dus na ruim een halve eeuw een einde aan deze Terbregse coöperatie. Het aantal leden was door gewijzigd gebruik van de voormalige landgronden teruggelopen tot 40.

Met de beëindiging van de maalderij kwam ook het huis in de verkoop. Het huis werd toen bewoond door de familie De Jong.

Achtduizend jaar oude bewoning in naoorlogse wijk Ommoord

In Archeologienieuws, nr. 7, februari 2026, een uitgave van Archeologie Rotterdam (BOOR) lazen we een artikel over opgravingen in Ommoord. Deze vonden plaats op korte afstand van Terbregge. We hebben BOOR gevraagd of we dit artikel mochten plaatsen en kregen direct een positieve en enthousiaste reactie. We maken u graag deelgenoot van de ervaringen van BOOR:

Aan de John Mottweg in de Rotterdamse wijk Ommoord is in 2024 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd. Op deze plek werden in de ondergrond rivierduinen verwacht en deze verwachting moest worden getoetst. Het rivierduinzand is in de periode na de laatste ijstijd door de wind afgezet. Vooral op de hoger gelegen delen van de rivierduinen worden vaak archeologische resten uit de steentijd gevonden (zie ook pagina 5). Tijdens het onderzoek werd inderdaad een rivierduin aangeboord, op zo'n 4.5 à 5.0 meter onder het maaiveld. De donkergekleurde top was sterk humeus (zie foto). Dit betekent dat het rivierduin in het verleden een tijdje aan het oppervlak heeft gelegen, waardoor het toegankelijk was voor jagers, verzamelaars en vissers.

Een monsteropname (bron: BOOR)

De vindplaats John Mottweg (exacte locatie niet bekend)

Dat er daadwerkelijk mensen hebben rondgelopen bleek uit de stukjes vuursteen en brokjes houtskool die uit de boorkernen tevoorschijn kwamen. Ook zijn veel verbrande en onverbrande botjes, zoals kaakjes, vissenwervels en kieuwen, in het zand gevonden. Om de vindplaats nauwkeurig te kunnen dateren is het afgelopen najaar door de Rijksuniversiteit Groningen een koolstof-14-onderzoek uitgevoerd. Door de resterende hoeveelheid van dit radioactieve isotoop te meten kan de ouderdom van organisch materiaal, zoals houtskool of bot, bepaald worden. Met deze methode kon de vindplaats John Mottweg tussen 6216 en 5658 voor Christus gedateerd worden. Hiermee valt de datering van de vindplaats aan het einde van de Midden-Steentijd.

Terbregseveld

In het Terbregseveld zijn in 2017 de resten van een boerennederzetting (akkerbouw en veeteelt) uit de Vroege IJzertijd (± 800 - 500 voor Christus) opgegraven. Aangrenzend was in de zomer van 1991 al een opgraving uitgevoerd, waarbij ook een haardplek was gevonden.
Beide opgravingen laten het beeld zien van een destijds, mogelijk door de voorloper van de Rotte, ontwaterd veengebied. De omgeving van het nattige weidegebied werd voor een bescheiden deel ook gebruikt voor jacht en visserij. De resten van aardewerk, mest, as, bot en bouwhout zijn in de eeuwen daarna door waterwerking verschoven en verplaatst, mogelijk bij een verdere ontwikkeling van de Rotte.
Al in 1920 zijn hier vlakbij de resten van een ongeveer negen meter lange boomstamboot aangetroffen. Deze is gedateerd rond 500 voor Christus. Oostelijker zijn daarna handgevormde potten uit dezelfde periode aangetroffen.

Terbregge krijgt een nieuwe brug

.... en dat ging niet zonder slag of stoot

De geopende brug, een ergernis voor de automobilist, maar prima voor de pleziervaart.

We schreven er al over in Ter Brugge van september 2025: van de uit 1888 daterende Terbregsche brug is een pijler gebroken, waardoor de brug is afgesloten voor alle verkeer. Na enkele noodoplossingen, zoals een pont, een hulpbrug ter hoogte van het gymnastieklokaal en uiteindelijk het provisorisch herstel van de oude brug, is bekend geworden dat een nieuwe brug gebouwd zou worden aan de kop van de Terbregseweg op de hoek met de Linker Rottekade. Deze brug stond al geprojecteerd in het uitbreidingsplan d.d. 1933 van Hillegersberg. Dit stond te lezen in het Rotterdamsch Nieuwsblad van 3 september 1936.

Het kwam goed uit dat de Strekvaart ter hoogte van de kruising met de Grindweg en Bergse Dorpsstraat gedempt werd, want van de brug die daar lag, konden gedeelten gebruikt worden voor de nieuwe brug in Terbregge. Dat gold in ieder geval voor het brugdek. Dit werd zelfs met de tramrails er nog op verplaatst. De bovenbouw werd gedemonteerd en opnieuw opgebouwd door de Wit's Bergingsbedrijf.
In juni 1936 wordt voorgesteteld dat de oude brug door Gedeputeerde Staten aan het openbaar verkeer wordt onttrokken. Heel vreemd is dat niet, want dat gebeurt pas, als de nieuwe brug gereed is en niet bekend was hoe lang dat zou gaan duren. Ook lag er een plan van rijkswege om in de nabije toekomst een brug te leggen in het verlengde van de Molenlaan. Deze weg over de Molenlaan zou verder op de Rijksweg 3 aansluiten. Van dat plan is later niets meer vernomen.

Op 21 april 1937 werd duidelijk dat de oude brug tijdelijk in gebruik zal worden genomen, wel met beperkingen. Zwaar verkeer met een relatieve asbelasting van meer dan 600 kilo mocht geen gebruik maken van de brug; een uitzondering werd gemaakt voor bussen van de TOD (Terbregse Omnibus Dienst).

Terbregge's Belang had graag een feestelijk tintje willen geven aan de opening van de opgelapte oude brug, maar was teleurgesteld, dat deze brug al open ging zonder daarvan op de hoogte te zijn gesteld. Er was een spoedvergadering belegd, zoals in die dagen wel meer voorkwam.

In 1938 lezen we in de krant meer over de nieuwe brug. Bij de vergunningaanvraag zijn drie partijen betrokken:

- de gemeente Rotterdam als opdrachtgever,
- Hoogheemraadschap Schieland als eigenaar van de oude brug met het recht om een brug over de

Rotte te leggen en doorvaartgeld aan schepen te vragen die door de geopende brug varen
- en Provinciale Staten die formeel de vergunning goed moesten keuren.

Het was een complexe situatie die niet bevorderlijk was voor een snel besluitvormingsproces.

Mokkende winkeliers

Op 20 juni 1938 schreven bewoners van de Kromme Hang, het gedeelte van de Bergse Linker Rottekade en de kruising van de Landstraat een brief aan Provinciale Staten. In deze brief werd verzocht om de nieuwe brug te bouwen op de plek van de oude brug. Immers, in die laatste situatie komt iedereen van Terbregge langs de winkels die daar staan en in de nieuwe situatie is dat niet het geval.

De winkeliers motiveerden hun verzoek als volgt:
- dat de bezittingen van een gedeelte de bewoners aan de Linker Rottekade door bovengenoemde maatregel ernstig in waarde zouden achteruitgaan, aangezien deze vóór een deel thans aan den verkeersweg zijn gelegen, terwijl bij uitvoering van dit besluit deze bezittingen geïsoleerd komen te liggen.
- Dat voor de gevestigde bedrijven deze isolatie funeste gevolgen moet hebben, aangezien het onttrekken aan het openbaar verkeer van deze brug ten gevolge heeft, dat de bewoners der Rechter Rottekade hun zaken praktisch niet meer zullen bezoeken, zodat zij in hun broodwinning worden geschaad.
- Dat de bewoners van de Linker Rottekade allen een belangrijke omweg moeten maken, hetgeen gedachtig aan de spreuk „Time is money" een niet geringe schade berokkent. Bovendien komen zij buiten den verkeersweg te liggen.

De adressanten verzochten daarom met aandrang aan Gedeputeerde Staten:
1. het ontwerp-besluit te willen vernietigen, eventueel zodanig te wijzigen, dat de bestaande overbrugging gehandhaafd, resp. verbeterd wordt.
2. Mocht vernietiging resp. wijziging der bestaande overbrugging naar de mening van Prov. Staten niet in het algemeen belang zijn, te willen bepalen, dat de reeds vele jaren gevestigde bedrijven schadevergoeding ontvangen wegens geleden waardevermindering, resp. mindere verdiensten in hun bedrijven.

Zij spraken derhalve het vertrouwen uit, dat Provinciale Staten dit verzoek in ernstige overweging zouden willen nemen en mogen besluiten tot behoud en bevrediging van het bedrijfsleven te Hillegersberg.

Op 9 september 1938 kwam de vergunning binnen van het hoogheemraadschap met de bijbehorende voorwaarden om met de bouw van de brug te beginnen. Deze vergunning is bekrachtigd door Provinciale Staten.
Men is niet tegemoet gekomen aan de punten aangedragen door Terbregge's Belang namens de bewoners, zoals de schadeloosstelling aan de winkeliers.

Geldzorgen

Op 24 mei 1938 vond de aanbesteding plaats voor de bouw. Er waren 32 inschrijvers, uit de naaste omgeving en uit naburige gemeenten. Als laagste inschrijver kwam C. van Leeuwen uit Nieuwerkerk aan den IJssel naar voren voor een bedrag van ƒ 39.940,00.
Groot was de schrik, want dat bedrag zat wel erg ver van het bedrag dat de Gemeente Hillegersberg daarvoor zou uittrekken, namelijk ƒ 20.000,00.

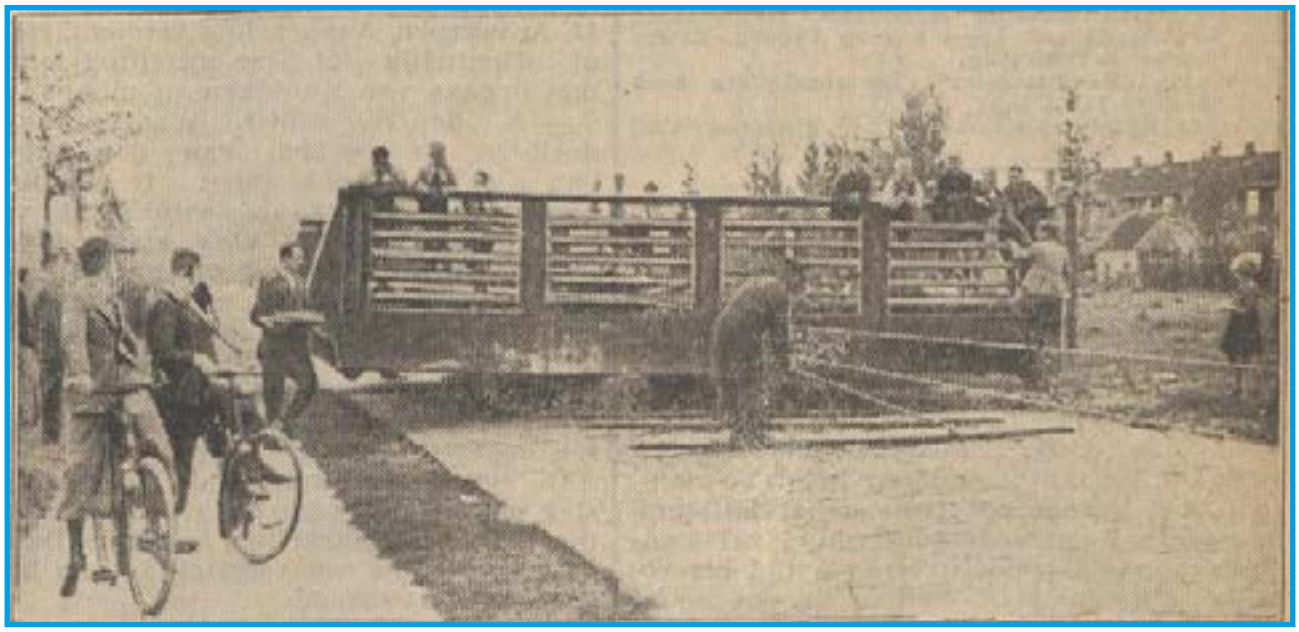
De wethouder Openbare Werken kwam hierdoor gelijk in de moeilijkheden, want de totale kosten zouden nog veel hoger uitvallen, geschat op ƒ 50.000,00, door extra werkzaamheden, als verhoging van de opritten en het maken van een afsluithek.

Op onderstaande afbeeldingen de situatie voor de afsluiting en de nieuwe situatie:

De winkels aan de "Kromme Hang" zaten na de afsluiting niet meer in de 'loop'. (zie einde pijl: de bocht hoefde niet meer genomen te worden om naar de andere kant van de Rotte te komen.)

Het brugdek van de gesloopte brug over de Strekvaart bij de Grindweg wordt door de Wit's Takel- en Bergsingsbedrijf vervoerd over de Burg. LeFèvre de Montignylaan naar Terbregge

Deze verhoging werd verklaard door de

- devaluatie met 100%,
- de eis van Gedeputeerde Staten om de doorvaarthoogte met 27 cm. te vergroten,
- voorwaarden van Schieland om het doorstromingsprofiel te vergroten, waardoor gebruik gemaakt moest worden van keermuren in plaats van een voetschoeiing,
- de wensen van de schoonheidscommissie: vervallen van bedieningshuisje en verandering van de vorm van de stroompijlers, het vervangen van de leuninghekken door muren en het opruimen van de oude brug

Gelukkig betaalde het Hoogheemraadschap mee in de kosten van dat laatste en stelde ook nog een bedrag van ƒ 5.000,00 beschikbaar voor de bouw van de brug. Het HHS was vanaf nu niet meer onderhoudsplichtig, vandaar de bijdrage. Al met al bleef men nog wel met het tekort zitten en de Gemeenteraad ging niet zonder meer akkoord met een verhoging van de toegezegde bijdrage.
B. en W. hadden wel een goedkopere oplossing overwogen, zoals het aanleggen van een behoorlijke oeververbinding op de plaats van de oude brug, de bouw van de brug aan het eind van de Molenlaan naar voren halen en een soberder ontwerp voor de brug aan het eind van de Terbregseweg.

Men was uiteindelijk tot de conclusie gekomen dat er niets anders op zat om dan toch maar door de zure appel heen te bijten, de brug te bouwen op de geprojecteerde plaats en tevens te streven naar een zo groot mogelijke versobering, waardoor men een besparing kon vinden van ƒ 3.430,00.
Aan de Gemeenteraad werd gevraagd in te stemmen met aan aanvullingskrediet van ƒ 25.637,00. De Gemeenteraad ging schoorvoetend akkoord.

Vergadering Terbregge's Belang

Terbregge's Belang vergaderde opnieuw over de brief die de bewoners aan Provinciale Staten hadden gestuurd. De bijeenkomst vond plaats in café Van Driel, op de hoek van de Terbregseweg en de Bergse Linker Rottekade. Voorzitter N.J. van der Valk verwelkomde onder anderen ir. J.J. Terwiel, wethouder van Openbare Werken en lid van Terbregge's Belang.

Van der Valk uitte kritiek op de gang van zaken rond de bruggenkwestie. De besluiten waren in een geheime raadsvergadering genomen en het verschil tussen de geraamde kosten en de aanbestedingssom vond hij opmerkelijk. Ook vroeg hij zich af of een brug van bijna ƒ 60.000 op deze plaats wel verantwoord was, temeer omdat aan het einde van de Molenlaan eveneens een grote brug was gepland. Volgens Van der Valk kon de bestaande brug beter worden vernieuwd. De geplande nieuwe brug zou bovendien ten koste gaan van enkele nieuwe arbeiderswoningen in Het Blok, terwijl dit gebied zich snel uitbreidde.

Tijdens de daaropvolgende discussie bleek dat de meningen verdeeld waren. Sommigen wilden de bestaande brug vernieuwen, anderen zagen meer in een nieuwe brug tegenover de Terbregseweg.

Uiteenzetting van wethouder Terwiel

Wethouder Terwiel legde uit dat de gemeenteraad al in 1936 had besloten de brug over de Strekvaart naar Terbregge te verplaatsen. Gedeputeerde Staten hadden hiermee ingestemd en ook met Schieland waren inmiddels overeenkomsten gesloten. Alleen de goedkeuring voor het extra benodigde krediet ontbrak nog. De contracten waren echter al getekend, waardoor een wijziging van het plan moeilijk was. Volgens Terwiel was vooral een snelle en goede verbinding over de Rotte nodig, geschikt voor het moderne verkeer. Een brug die alleen geschikt was voor verkeer van klasse C zou onvoldoende zijn, omdat zwaar verkeer dan nog steeds via de Zaagmolenbrug zou moeten rijden.

De vergadering besloot daarop de gemeenteraad te verzoeken zo spoedig mogelijk een brugverbinding bij Terbregge aan te leggen die aan de eisen van het moderne verkeer voldeed.

Aanpassing recht om tol te heffen

In 1646 was door de Staten van Holland een octrooi verleend voor de heffing van doorvaartgelden voor de brug in Terbregge aan de ambachten van Sevenhuysen, Bleiswijck, Segwaert, Laaghrotte, Ommoorden en Wollefoppen. Dit octrooi is vervolgens overgegaan op het Hoogheemraadschap Schieland. Dit recht werd in 1936 aan de Gemeente Hillegersberg overgedragen. Dit recht mocht de gemeente uitoefenen met ingang van de datum van ondertekening van de overeenkomst.

EXTRACT

Uit de Ordonnantie van de Brug-

ge ter Bregge, volgens Octroy van de Heeren Staten van Hollandt en Westvriesslandt, verleent den 11 Augusti 1646.

De Pachter zal oder den selben Tol ontfangen/ van alle die genen die door de selbe Brugge zullen willen varen met hunne Schepen en Schuiten met staande Masten/ zulks dat men de Brugge door hen zal moeten ophalen/ te weten, van ieder die hunne masten zoude moeten doen nederleggen/ by dage twee blanken/ en by nacht twee stuivers/ en die hunne masten zoude moeten achterover leggen/ by dage een blanck en by nacht eenen stuiver/ den nacht te rekenen van zonnen ondergangh tot zonnen opgangh.

Zal mede de Pachter gehouden zijn/ op een boete van drie guldens/ alle de Schippers te waarschouwen/ datze door de Landen/ ten wederzijde van de Brugge gestelt/ hun zal zullen moeten strijcken/ en de Schippers/ soo gewaarschout zynde/ en hun zal niet strijckende/ zullen t'elkens mede verbeuren een boete van drie guldens/ en boven dien gehouden blijven datzelfs te vergoeden/ die schade die daar door aan de Brugge zoude mogen worden gedaan/ zonder dat ooh iemant met staande zullen door de voorsz. Brugge zal mogen varen/ noch ooh by den Pachter by conventie door gelaten worden/ alle mede op een boete van drie guldens/ te verbeuren/ soo wel by den Schipper die zulks op zyn eigen pale doet/ als by den Pachter/ indien hy 't selve by conventie toelaat/ en daar en boven mede by den schuldigen te repareren de schade die daar door aan de Brugge wort gedaan.

De ordonnantie op de pacht uit 1646

Opening nieuwe brug

Eindelijk was het dan zover. Bekend werd gemaakt dat de opening stond gepland op zaterdag 22 juli. Aanvankelijk was het de bedoeling van de Gemeente dat Terbregge's Belang het initiatief zou nemen bij de opening, maar deze vond dat niet passend. Terbregge's Belang zou dan ook de kosten van deze ceremonie op zich moeten nemen. De geplande datum van 22 juli ging niet door, omdat wethouders op vakantie waren. Op 5 augustus was het dan eindelijk zover. Met enig feestelijk vertoon werd de nieuwe brug geopend.
We lezen in het Rotterdams Nieuwsblad van 7 augustus het volgende verslag en geven het hierna ongewijzigd weer:
Een betere dag had men voor de opening van de nieuwe brug te Terbregge niet kunnen verlangen. Door de geboorte van de kleine Prinses Irene was de stemming en de vreugde onder de inwoners op zichzelf reeds groot, waar dan nu nog bijkwam de feestelijke opening van de brug. Dit feit is op zich zelf ook voor Terbregge van groote beteekenis.
De belangstelling van de zijde van het publiek was zeer groot. Zoowel aan de zijde van de Rechter- als de Linker Rottekade stonden de belangstellenden in drommen opgesteld en te wachten op de dingen die komen zouden. Mede aanwezig waren wethouder ir. J. J. Terwiel, de gemeentesecretaris J. van Ballegooij, diverse raadsleden, afgevaardigden van tal van vereenigingen en corporatiën, alsmede van den Polder Prins Alexander en Schieland.

Regenen

Ongeveer een half uur voor de plechtigheid begon het zachtjes te regenen. Het mocht echter niet verhinderen dat de aanwezigen bleven waar zij waren. Een geluidswagen, bij het begin van de brug opgesteld, zorgde voor vroolijke muziek, zoodat de stemming er wel in bleef.
Juist tegen het moment dat men tot de opening zou overgaan, begon het te stortregenen. Dat was een teleurstelling, die echter niet verhinderde dat de belangstelling bleef. De heer N. J. van der Valk, de voorzitter der vereeniging Terbregge's Belang, begon met zijn groote dankbaarheid uit te spreken, dat zoovelen waren trouw gebleven aan hun toezegging om op dit voor Terbregge zoo gewichtig oogenblik aanwezig te zijn. Hij zette vervolgens een stukje geschiedenis uiteen. Terbregge wil zeggen: ter Brugge, of Hillegersberg aan de brug. Spr. bracht voorts de oude brugwachtster in herinnering: „Pleun van de brug", zooals zij was geheeten, later opgevolgd door Steef Koedam, den steeds voorkomenden en altijd behulpzamen man, die nu na 20 jaren, bijna

Grote belangstelling bij de opening van de nieuwe brug op 5 augustus 1939

onopgemerkt van het tooneel verdwijnt. Namens de bewoners van Terbregge brengt hij hem vóór zijn vertrek een hartelijk saluut. Aan allen die aan de bouw van de brug hebben meegewerkt bracht van der Valk een woord van dank. Hij gaf hierna het woord aan den burgemeester, den heer F. H. van Kempen, die in zijn rede een en ander over het verleden van de brug en de buurtschap Terbregge memoreerde. Van Kempen constateerde, dat de nieuwe brugverbinding op logische wijze aansluiting geeft op Terbregscheweg en Linker Rottekade. En de scheepvaart zal van den nieuwen toestand geen last ondervinden, daar de nieuwe brug op dezelfde hoogte is gelegd als de oude, en dus de schepen, die vrij onder de oude brug door konden varen, het onder de nieuwe eveneens zullen kunnen doen.

Van Kempen getuigde tenslotte zijn dank aan de waterschapsbesturen, die in deze zaak hun medewerking hebben verleend, waarbij hij in de eerste plaats denkt aan het Hoogheemraadschap Schieland, aan den Provincialen Waterstaat en aan den Technischen Dienst dezer gemeente, onder welks leiding dat werk is uitgevoerd.

Prinses Irenebrug

Daarop wees burgemeester op het treffende dat deze brugopening plaats vindt op den dag dat de blijde mare over stad en land is getrokken van de geboorte eener nieuwe prinses. Dat is een heerlijk feit en Van Kempen kon niet beter doen dan aan de brug den naam te geven die aan het jonge Prinsesje zal worden verleend. Een donderend applaus volgde op deze woorden, waarna spontaan het Wilhelmus werd ingezet.
Na deze plechtigheid verscheen een meisje, Nellie Hooymeijer, die op een zijden kussen in de kleuren van Hillegersberg geel-blauw een groote schaar aandroeg, waarmede de burgemeester de laatste belemmering tot den toegang der brug, het lint, doorknipte en de brug voor geopend verklaarde.
Als eerste mocht Hannie Laak, exact 1 jaar oud de brug oversteken, daarna volgden de anderen. (Dit stond niet in het artikel, maar is mij later vermeld. Hannie is later met Cees van Oeveren getrouwd en zij woont nog steeds in Terbregge aan de Terbregse Rechter Rottekade.)
Alle aanwezigen wandelden daarop over de brug en maakten een korte rondwandeling over de Oude Terbregsche brug, via den Kromme Hang, waarna men in het gymnastieklokaal weder samenkwam om de thee te gebruiken.
Daar is nog het woord gevoerd door wethouder J. J. Terwiel, die wees op de belangrijke gebeurtenis, die deze brugopening voor de gemeente Hillegersberg en speciaal voor Terbregge is.

Het voorstel om de brug de naam Prinses Irenebrug te geven werd ook goedgekeurd door Burgemeester en Wethouders van Hillegersberg en vervolgens

voorgelegd aan Prins Bernhard. Bernhard maakte geen bezwaar, aldus een artikel in het Rotterdams Nieuwsblad van 16 oktober 1939. Enkele dagen later werd het naambord bevestigd aan de leuning van de brug.

In het begin van de oorlog kreeg de brug haar oude naam weer terug: Terbregschebrug, omdat de Duitsers geen namen wilden, welke verband hielden met leden van het Koninklijk Huis. Direct na de oorlog kreeg de brug weer haar oorspronkelijke naam. Momenteel wordt de brug regelmatig aangeduid als Irenebrug. In 2004 is de brug gesloopt om plaats te maken voor een andere, een 'tafelmodel'. Daarover later meer in een slotartikel in de serie 'Brugverhalen'.

Verantwoording

De meeste informatie is gehaald uit krantenartikelen (via Delpher.nl) uit met name het Rotterdams Nieuwsblad uit de periode 1936 - 1939. Documentatie hebben we kunnen vinden in het

De Prinses Irenebrug begin jaren '60 met het busplein

Stadsarchief en het archief van Schieland. We zijn de medewerkers aldaar erkentelijk voor de aangeboden hulp. Ook de heer de Bruijn van het archief van gemeentewerken zijn we zeer erkentelijk voor de gedetailleerde informatie die hij heeft gegeven.

We hebben de verhalen aangevuld met informatie uit gesprekken die we hielden over de brug met (oud-) Terbreggenaren. ●

Het naambord wordt bevestigd aan de leuning van de brug

Peter Brinkhoff: autohandelaar en motorcoureur?

Stichting Historische Hillegersberg-Schiebroek kreeg een mailtje van Martin Baltes. Hij schreef: Voor een artikel over dhr. P. Brinkhoff welke tot januari 1945 woonde aan de Hoofdweg 107 te Hillegersberg ben ik op zoek naar info/foto's. Het meest belangrijke is de vraag of deze P. Brinkhoff dezelfde P. Brinkhoff is welke tot de jaren '30 een "bekend" Nederlands motorcoureur was. Alles wijst er eigenlijk op, echter de geboortedatum van deze motorcoureur is nergens in de archieven te vinden. Gezien het spraakmakende leven en vooral het einde van de Peter Brinkhoff uit Hillegersberg moet alle info 100 % naar een betrouwbare bron leiden. Misschien kunt u mij verder helpen met feiten over deze persoon.

Deze mail werd doorgestuurd aan Agnes Reichhard van de Hoofdweg-commissie. Deze stuurde het door naar de historische commissie Terbregge met de vraag of wij hier een antwoord op wisten. Daags na de ontvangst van deze mail werd tijdens de maandelijkse inloop in Ommoord de vraag gesteld aan Jan v.d. Bos. Deze reageerde er direct op en niet echt met het antwoord waarop wij zaten te wachten. Jan wist te vertellen dat Peter Brinkhoff in 1945 is neergeschoten door een knokploeg, omdat hij landgenoten verraadde. Dat gaf een bijzondere wending aan ons onderzoek. Al snel vonden wij in het Stadsarchief Rotterdam de gezinskaart van Peter Brinkhoff, geboren op 27 mei 1891 in het Limburgse Ottersum. Hij trouwde op 3 juni 1931 in Hillegersberg met de op 24 oktober 1887 in Raamsdonk geboren Cornelia Johanna Fasen. Peter heeft gewoond in Nijmegen, Deventer, Waspik en Rotterdam en daar achtereenvolgens aan de Palissanderstraat 23a, Ommoordschestraat 63c, Goudscherijweg 95b (later 65a). Goudschesingel 130 en Kortekade 51b. Vanaf 15 maart 1939 stond hij ingeschreven aan de Hoofdweg 107. Hij woonde daar samen met zijn echtgenote.
Als beroep werd aanvankelijk chauffeur vermeld, maar later in Rotterdam ook garagehouder en autohandelaar. Met deze beroepen en het feit dat hij ook jaren in Brabant heeft gewoond en zijn vrouw een Brabantse was, zou een link kunnen worden gelegd met de motorsport. Immers veel motorcrosses werden daar gehouden. Echter, daar hebben we niets van kunnen terugvinden.

Liquidatie

Een verdere zoektocht bracht ons op het tragische einde van Peter en zijn echtgenote: We lazen in het proefschrift van Albert Willem Oostdijk: *Nieuw licht op liquidaties. Knokploegen in Rotterdam 1944 – 1945* het volgende over Peter Brinkhoff: Op de liquidatielijst van de LKP-Rotterdam staat als reden voor de liquidatie van het echtpaar Brinkhoff aangegeven: verrader.
Op 3 januari 1945 raakte Brinkhoff door pistoolschoten in de rug zwaargewond. Hij sterft een week later, op 10 januari. Zijn vrouw, die volgens de Inlichtingendienst van de LKP 'van hetzelfde gehalte is als haar man', werd wél dodelijk getroffen. Bij de aanslag in een woning aan de Schiekade 80, die om 7.45 uur plaatsvond, raakte de in Den Haag woonachtige weduwe Berdina Brinkhoff door pistoolschoten zwaar gewond. Berdina was de jongste zus van Peter.

Motorcoureur

Was deze Peter Brinkhoff dezelfde die in de twintiger jaren van de vorige eeuw furore maakte in de motorsport: bij tal van uitslagen staat hij samen met Hans Herkuleyns staat vermeld? Bij Peter stond er dan vaak Rotterdam achter zijn naam. Samen hebben deze twee veel aan races deelgenomen, zelfs in de VS waar Peter de 5-Miler van Toledo won. Ook in de TT van 1926 heeft hij waarschijnlijk, als P. Brinkhofs, deelgenomen, maar kwam ten val bij de start. Op een foto van de Brabantse databank zit hij op een Indian 1908 en wordt daar beschreven als één van eerste Nederlandse motorrenners van formaat? Wij weten het dus niet en wellicht komen we het nooit te weten, maar ik doe toch een poging:

Is er iemand onder de lezers van dit magazine die ooit in familieverhalen de naam van Peter Brinkhoff heeft horen noemen met zijn liquidatie en zijn bedrevenheid in de motorsport?
Ik (TJ) hoor het graag: histbb@gmail.com.

Peter Brinkhoff (onder op de foto)

De Achter(op)pagina

Op deze pagina al onze mededelingen, boekbesprekingen, aankondigingen, oproepjes (ook de uwe) en verder al die zaken die aandacht vragen.

Kalender Oud-Terbregge 2027

We zijn er vroeg bij dit jaar: de kalender met daarin afbeeldingen van oud-Terbregge uit vervlogen tijden ligt weer klaar om verkocht te worden.
De kalender bevat mooie foto's van woningen en/of bedrijven uit Terbregge van de vorige eeuw. Bij elke foto is een bijschrift geplaatst dat duidelijk moet maken waar de foto is genomen en wanneer.
De kalender kost € 8,00 excl. eventuele verzendkosten en wordt in het grootste deel van Terbregge huis-aan-huis verkocht en bij bestaande 'klanten'.
Als u de bezorger mist, elders woont of de kalender sneller in huis wil, bijvoorbeeld als cadeau voor een verjaardag of Sinterklaas, mail dan naar histbb@gmail.com of bel Bas Herselman: 010-4215355 of Tom Janse, 06-13716547.

Inloopmiddag Ommoord

De historische commissie Ommoord (DOP - De Ommoordse Polder) houdt elke derde donderdagmiddag van de maand een Inloopmiddag (13.30 - 16.00 uur), dus de eerstvolgende op 19 november in wijkcentrum Romeynshof aan de Stresemannplaats. Van harte welkom!

Lezing Historisch Hillegersberg-Schiebroek

Op 2 november 2026 wordt een lezing over 'Meer dan 100 jaar watersport in Hillegersberg' gehouden door Manon Rommerts-Verduijn en Jan Cees van Duin.
Het is een echt Hillegersbergs verhaal over sport in en op het water en over de onderlinge gezeligheid en kameraadschap. En dat dus vanaf 1926. Dit naar aanleiding van het 100 jarig bestaan van de Hillegersbergse verenigingen SVH Waterpolo en Aegir (zeilen).

De lezing is in de Hillegondakerk, Kerkstraat 43, om 20.00 uur (inloop vanaf 19.30 uur). Toegang gratis.

Ter Brugge: gratis of toch niet?

Natuurlijk blijft Ter Brugge als pdf-document gratis. Dat is ook de doelstelling van de historische commissie: informatie en kennis delen!

Echter, u zou ons enorm helpen, als u ons input levert voor nieuwe verhalen: wij verrichten wel het daarvoor nodige onderzoek!
Foto's, maar ook documenten blijven ook altijd van harte welkom als ondersteuning en ter illustratie van de artikelen: histbb@gmail.com.

Expositie transportbedrijven

Terbregge kende er vele: transportbedrijven.
In Ter Brugge hebben we al artikelen gewijd aan Luijt en J.C. v.d. Bos, maar er waren er meer:

Neleman (verschillende bedrijven onder die naam), De Heer, Sonneveldt, de Graaf en wellicht andere bedrijven. Volgend jaar willen we een expositie houden, gewijd aan dat thema.

Wij stellen het bijzonder op prijs, als u ons informatie aanlevert in de vorm van foto's, documenten, als rekeningen, wellicht objecten: we kunnen er alles voor gebruiken.

Kent u nog andere bedrijven of heeft u de gevraagde materialen en wilt u deze ter beschikking stellen voor de expositie: U maakt ons er erg blij mee. Neem contact met ons op: histbb@gmail.com of telefonisch via Tom Janse, 06-13716547.